

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, fél íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 1000 K., félévre
500 K. Egyes szám ára 24 K

Ma is . . .

Valamely imádságos könyvben az Úri imádság szövege azzal a csekélynek látszó változtatással jelent meg, hogy a mindennapi kenyérért való fohászkodás végére oda volt téve egy „is”. Ma is add meg a mindennapi kenyerünket.

Annak idején elég sok szó esett erről az „is”-ről, de az újabb generáció, amely az „is” első feltűnésekor folyt vitára nem emlékezik, bizonyára minden állásfoglalás nélkül, minden mélyebb átgondolás nélkül kezd megint úgy imádkozni, hogy ma is meglegyen a kenyerünk.

Meg is tudom érteni, hogy ez az is épen ma tért hódít.

Mert, ha van valami értelme ennek az is-nek, csak azt jelenti, hogy holnap is, meg holnapután is, azután is. Ha csak azt jelentené, hogy: úgy, mint eddig, akkor nem jelentene semmit. Tehát az „is”-nek oda mondása a „ma” után: valójában nem egyéb, mint a holnapi napról való szorgalmaskodás, ami pedig nem egyezik a Jézus Krisztus tanításával.

Azért mondom, hogy ennek az „is”-nek térfoglalását épen ma — meg tudom érteni.

Mert nemcsak az igaz, hogy a gazdagnak nehéz mennyországba jutni; — az sem kevésbé igaz, hogy paupertas magna meretrix. A bűnöknek egész légiója származik az anyagi bajokból. Ma pedig — kell-e mondani — az anyagi bajoknak tengerében vergődik a legtöbb ember: — lehet-e csodálni, hogy a kor hangulatának hű tükröképpen így tör elő az imádság: a kenyerünket add meg ma is.

Materiális oldalról sok nagy veszedelem támadja Krisztus országát. Azért felettébb szükség Krisztus szolgáinak arra vigyázni, hogy az anyag gondja ne legyen felettébb úrrá a lelkeken. Itt az ideje a gazdagok szíve meglágyításának s a szegények nyomorúsága enyhítésének. A jó pásztor és a jó presbiter járjon körülr a gazdagnak és emlékeztetve arra, hogy mi a tökéletesség útja, vegye rá, hogy ezen út felé legalább néhány lépést tegyen. Szoktassa rá a gazdagot a jószívű adakozásra, mert különben felelőssé lesz az Isten előtt nem kedves veszendő lélekért. Járjon körülr a szegény-

nek is és lássa meg annak baját, hogy ne próbáltassék felettébb a nélkülözésben. Enyhítse az éhség és ruhátlanság kínját, nemcsak lelki vigasztalással, hanem a test táplálásának előmozdításával is, mert különben felelőssé lesz a szenvedések közt Istent megtagadó szánandó lélekért.

Mindenek felett pedig az egyház szolgálja — pap, tanító, presbiter — mutasson jó példát a hívek sokaságának az anyagi gondokban elmerüléstől teljes mentességre. Az orvosságot mindig akkor kell leginkább kézben tartani, mikor legnagyobb a betegség veszedelme. Itt az ideje mindenkitől meglátott példát adni arról, hogy nem vagyunk szorgalmasok a holnapi napról.

Tárca

Két németalföldi martír.

Július elsején emlékünnepet tartottak Brüsszelben a belga protestáns egyházak. Küldötteik a Temple du Musée mellől díszmenetben vonultak a városháza elé, ahol a polgármesternek emléklapot adtak át. Ezután a Sociéte d'histoire du Protestantisme Belge a Palais des Académies-ban díszgyűlésben áldozott két, négyszáz éve vértanú halált halt hithős emlékezetének.

A tiszta evangéliom ezen első martirjai Voes¹ Henrik és van Essen² János voltak. Az első Kemperlandban, a második Zeeland provincia Nisse nevű falucskájában született. Mindketten az 1513-ban alapított antwerpeni ágostonrendi kolostor tagjai voltak. E rend, amelyhez tartozott Luther is, szigorú fegyelem és erkölcs tekintetében magasan fölötte állott a többi elfajult rendnek. Szorgalmasan tanulmányozták a bibliát, böjtöltek, imádkoztak, a rend szigorú szabályai szerint éltek. Hamar megismerkedtek a reformátori elvekkel. Luther ez új kolostor papjaival érintkezésben állott rég. Az eredmény az lett, hogy az ágostonrendi

¹ Voes: ejtsd: Füz.

² A németek Esch-nek írják s így ismeretes nálunk is. De eredeti neve: van Essen. Ejtsd: fan Eszen.

Ennek a kettős számnak ára 100 K.

barátok tisztult prédikálása oly hatással volt a népre, hogy a kis kápolna helyett nagy templomot kellett építeni, hogy a tömeg hallgatóságát befogadhassa. Úgy látszott, hogy az egész Antwerpen elfogadja a reformációt a katolikus papság nagy bosszúságára. Az utóbbiak gyorsan véget is tudtak vetni a tiszta tan hirdetésének. Először is a priort, Proost Jákóbot vitték Brüsszelbe, hol a hitnyomozók az új tanok visszavonására kényszerítették. De ezt csak szájjal, de nem szívből tette a Gudule templomban 1522 február 9-én. Kolostorába nem bocsátották vissza azonban.¹

De a prior távozásával nem volt vége a reformációnak. Ezért 1522 júniusában van Croy püspök rendeletére a szerzeteseket szekéren Vilvoorden várába szállították át. Az inkvizitorok: van der Hulst, van Egmond és a dominikánus van Hoogstraten és mások szigorú vallatás alá vetették a barátokat. Minthogy eretnekségben találták őket: a tanok visszavonása vagy a halál között engedtek választást tenni. A legtöbben az elsőt választották és visszatértek kolostorukba.

De három nem tagadta meg hitét s ezért nem is tért vissza a kolostorba. Ezek: Voes, van Essen és Lambertus János voltak. Ez utóbbit megfosztották szerzetesi jellegétől és visszavitték a fogságba. De a két elsőre más sors várt.

Közülök Voes volt az ifjabb, de a tanultabb és merészebb is, aki egyetlen kérdésre sem maradt adós a felelettel, a hit hűségben azonban egyenlők voltak. Sem fenyegetés, sem ígéret, csábítás nem ingatta meg őket. Henrik testvér rettenthetetlen nyíltan hirdette, hogy ők a Szentírást Luther útmutatásai szerint olvasták, a bibliának nagyobb a tekintélye, mint a pápai rendeleteknek, a pápa nem a Krisztus földi helytartója, a miseáldozat felesleges, mert Krisztusnak a kereszten hozott áldozata egyszersmindenkorra elég-séges; bérmálás, utolsó kenet nem sákramentumok; az úrvacsorában a kehely elvonása bűn az isteni szertartás ellen. Az utolsó kihallgatáskor 61 vádpontot emeltek ellenük, de ők állhatatosan kitartottak meggyőződésük mellett. Ekkor a pápai követ, Alexander, kimondotta az ítéletet, amely máglyahalálra juttatta őket.

1523 július elsején Brüsszel piacán nagy tömeg gyűlt össze. Itt ugyanis kivégzés lesz. Már ott mered a máglya. Oda érkeztek már a kolduló barátok, hitnyomozók, Leuwen tanárai, az apátok, Braband tanácsosai, élükön a kancellár, a püspök helyettese is és ünnepélyesen elfoglalták helyeiket. Ott áll egy oltárrá alakított asztal is.

Most elővezetik a Vilvoordenből titkon áthureolt elítélteket. Először Voes Henrik állítatik elő. Lehúzzák róla a szerzetesi ruháját. Aztán leterdelni kényszerítik az oltár előtt. Itt hosszú, szokásos ceremóniával fosztja meg a püspök szerzetesi jellegétől, miközben a Franciskanusok guardiánja szónokol a népnek az eretnekség átkos

¹ Erre alapos okuk volt, mert később újra evangéliumi szellemben prédikált s került érte Yperiben fogságba, de egy rendtársa kiszabadította.

voltáról. Voes arcán semmi változás nem látható. „Tizenegy órától tizenkét óráig az ifjú állandóan egy állapotban maradt, arcszíne nem változott. Tekintete szemérmes és őszinte volt, amelyből világosan kivehette az ember, hogy ő egészen szerény, szelíd férfi vala. Viselkedése és modora olyan volt, mintha szívével egészen az imádkozásba és a mennyei dolgok szemléletébe olvadt volna bele. Mikor erre fölhívták (t. i. könyörgésre), önként, engedelmesen cselekedte“. Aztán elvezették a városháza fogolyszobájába.

Van Essen Jánossal hasonló módon jártak el. Az inkvizitor van Hoogstraten megkísérelte még hite megtagadására bírni, állítván, hogy ő még megmentheti. De ezt kapta válaszul: „Te úgy beszélsz, mint Pilátus, de nem volna hatalmad fölöttem, ha felülről nem adatott volna“. Aztán őt is a városháza rabtermébe vitték.

Itt, miután ítéletüket újra felolvasták, átadták őket Braband tartomány kancellárjának, hogy a világi bíró hajtsa végre a büntetést. Aztán kivitték őket a máglyához, ahol a néző közönség várakozott. Ilyenkor szokás a vádat és ítéletet újra felolvasni, de ez most a néptől való félelemből elmaradt. Megkezdik a kivégzés végrehajtását. Lehúzzák a pribékek róluk ruháikat. Ők pedig azt mondják, mint igaz keresztyének akarnak meghalni, hívén az egy közönséges keresztyén egyházat, de nem a gyóntatók egyházát. Majd a máglyaoszlophoz mennek. Itt azt szerették volna, ha nem kötik őket oda, hogy tudja meg a világ, hogy önként mentek a vértanú halálba. Mikor felgyűlt a mágya, egyikőjük így szólt: „Úgy látszik, hogy az emberek rózsákat szórnak lábunk alá“. Lassan nőtt a tűz, füst szállott rájuk és lángok csaptak fel, de hitük nem rendült meg. Mindig vigasztalódottabbak és jobb lelkűek lettek. Valami csodás vidámság honolt arcukon. Sokan a körülállók közül azt hitték, hogy mosolyganak. A hitvallás szavait mondogatták, a Te Deum-ot énekelték. Többször hallatszott ajkukról: „Úr Jézus, könyörülj rajtunk!“ De végre a füst elfojtotta hangjukat és elalélva a máglya lángjaiban hamvadt ki éltük fáklájaja.

Szilárd hitük és halált megvető bátorságuk mély hatást tett a környező tömegre. A papság félt, hogy még jobban terjed majd e dicső példák nyomán az evangéliumi vallás. Azért azt hiresztelte, hogy a két vértanú az utolsó pillanatban megtért és mint hű katolikusok haltak meg. De a közelállók és maga a hóhér, akitől ezt megkérdezték, arról tanúskodtak, hogy a megbánás egyetlen szavát sem hallották a máglyáról. Ezt írja Erasmus a genti van Utenhovenhez írt levelében.

Erasmus írta ezt is: „Ahol Alexander nuntius a maga máglyáit megrakja, az azt jelenti, hogy ott eretnekeket vetnek el“. E mondás be is teljesült. E két vértanú vére a protestáns egyház termő magjává lett.

Mikor Luther értesült a két ágostonrendű ifjú szerzetes martirságáról, vigasztaló levelet írt a Holland, Brabant és Vlaanderen keresztyén lakóihoz, szíve fájdalmát egy költeményben öntötte ki,

amely szájról-szájra terjedt és felvétetett úgy a német, mint a holland egyházi énekek közé. Ez a vers: Ein neu Lied von den zweien Märtyrern Christi, zu Brüssel von den Sophisten zu Löwen verbrannt, amelyből idézzük a következő sorokat:

Itt hagyták e világi jajt,
Koronájuk várta őket;
Vitézül megvívta a bajt,
Hol Krisztusé a hőstett:
Az Ő tanúi lettek....

(2. versszakból.)

És hamvukat a négy szelek
Felé szétszórja a Lélek
Ki épít gátat ellenek
Ki bírna többé vélek?
Amíg a földön éltek itt
Elnémíthatta szájuk:
Most már szórhatja töreit
Az Antikrisztus rájuk:
Halóporuk dalol ma!....

(10. versszak.)

....Áldjuk a nagy Istent,
Ígéje kedves hírnököt
Hogy már támasztja újfent.
Közélg a nagy lélektavas,
A tél fagyja fölenged —
S ki ily virágokat fakaszt,
Kinél ilyen a kezdet,
Az véghez is viszi dolgát!

(12. versszakból.)

Filep Gusztáv.

¹ A Luther költeményének magyar fordítását a „Vasárnap“ folyó évi 31. számából átvéve közöljük. Szerk.

Egyház

Gyülekezeteink evangelizációja.

Lehet, hogy sokak előtt különösnek fog feltűnni ez a kifejezés, hiszen elméletileg — ha „gyülekezet“ és „evangelizáció“ fogalmi meghatározására gondolunk —, paradoxont foglal magába; de viszont ha csak kicsit is számot próbálunk adni magunknak arról a lelki vágyonról, amely fölötti ma gyülekezeteink általánosságban rendelkeznek, mindenki egyet fog érteni velem abban, hogy egy szinte megdöbbentően szomorú gyakorlati szükségesség nemcsak lehetővé teszi, de egyenesen parancsolja ennek a kérdésnek ilyen fogalmazásban való felvetését és átgondolását.

Abban a meggyőződésben vagyok, hogy ezt a „megdöbbentően szomorú gyakorlati szükségességet“ nem kell közelebbről körülírnom, sem megletelést bizonyítanom. Idevonatkozólag csak egyetlen dolgot hadd említhessek meg. Az 1921. év nyarán tartott kunhegyesi konferencia egyik előadója egy nekünk, magyar reformátusoknak adresszált külföldi kérdést tolmácsolt a konferencia előtt: „Miért aggódik hazája során az, akinek hazájában olyan nagy református egyház él?“ Próbáljunk erre feleletet adni és —

eljutunk a „megdöbbentő gyakorlati szükségességhez!“

Nemcsak a hittől és az egyháztól a legszélső határig elidegenedett „címetes reformátusokra“ gondolok, akik, már mint „modern intellektuellek“, akár, mint a materializmus legdurvább alakjának sokszor már szinte az állatiságig sülyedt képviselői, — közben vannak még más típusok — inkább nevezhetők „megkeresztelt pogányoknak“, mint református keresztyéneknek; nemcsak azokra, akik úgy viselik ezt a nevet, — amelyhez lelkileg semmi közük nincs — mint a falanszter rendszer emberei, vagy a cellák lakói az üres számokat. Olyan mindegy: 35-e, vagy 53?! Református egyházunk válságát nem ezen a ponton látom elsősorban, ha ijesztő volna is egy idevonatkozó pontos statisztika bizonyossága.

A válság abban van, hogy akiket „hiveinknek“ nevezhetünk, akik több-kevesebb következetességgel eljárnak az Isten házába, akik megfizetik vonakodás nélkül az egyházi adót, mert szerintük is „az egyházat fenn kell tartani“: általánosságban csak „látszat-keresztyénséget“ képviselnek, melynek sem befelé, az egyéni élet megszentelésére, sem kifelé, a bizonyágtételre, nincs, de nem is lehet semmi ereje. Templombajlás öröklött tradícióból, anélkül, hogy a lélek az idvesség szent szomjúságát érezné, adófizetés anélkül, hogy ott égne a behozott pénzen a szeretet áldozatának meleg csókja! „Nem akarom, hogy hátralékom, tartozásom legyen“. Óh, milyen mélységes vallomás van öntudatlanul is ezekben a sokszor hallott szavakban! Kifizettem a tartozásomat... nincs tovább. Valóban! Sem felelősségérzet, sem imádság, sem áldozat nincs tovább. „Nem tartozom az egyháznak“, ez a mi gyülekezeteink „látszat-keresztyénségének“ büszke hitvallása. Hogy ez a hitvallás hogy fejlődik aztán ki a mindennapi életfolytatásban, presbiterek „előjárásában“ stb., arról most ne beszéljünk. Elég, ha a tények beszélnek helyettünk! Hogy egyes helyeken másként is állhat a dolog s hogy viszont minden gyülekezetben megtalálható még kisebb-nagyobb arányban s többé-kevésbé romlatlan valóságban a „hivők maradéka“ is, az nem dönti meg azt a tényt, hogy gyülekezeteink lelki-alkata általában véve nagyon szomorú képet mutat. (Olvassuk csak el az espereseink jelentéseit. Pedig mi minden van még azokon túl a valóságban, amit sokszor nem bír el a papír!)

Hogy milyen tényezők összeműködése révén jutottunk el oda, ahol most vagyunk s hogy hol kezdődött el a lejtőrejutás: külön átgondolást érdemelne és igényelne is. Az azonban bizonyos, hogy ami a saját mulasztásainkat illeti, helyes összefoglalást adott az említett konferencián tartott előadásában Vass Vince theol. tanár, mikor Egyházunk egyoldalú, csak konzerváló munkásságára hivatkozott. „Bort örököltünk, de sohasem szüreteltünk“, mondotta.

Addig őriztük a hordót, hogy a bor kiszáradt belőle, s ami megmaradt, az megecetesedett. Érdekes sajátossága egyháztörténelmünknek, hogy egyetlen revival-ja sem volt a reformáció óta. Nos, ezt jelenti a gyakorlati szükségesség: *új szüretet ünnepelni s teleszűrni a hordót borral!* Itt a tizenkettedik órája, hogy hatalmas evangélizációs hadjáratot indítsunk a saját gyülekezeteinkért. Hogy felépítsük azokat újból élő kövekből való lelki házzá az egyszer vettett, örök fundamentumon". „Tausende von Thatsachen und Besorgnissen dictieren die Notwendigkeit der Inneren Mission", írta Wichern 1848-ban egy levelében. Ugyanezt mondhatjuk el gyülekezeteink evangélizációjára vonatkozólag. Istennel legyen hála, hogy ezt a szükségességet mind szélesebb körben érzik immár egyházunk falain belül, ha mások nem is, legalább a pásztorok; az örállók! Holt gyülekezetek élővé támasztása Isten Lelke által: ez a mi jövőnk sorsdöntő kérdése.

Mert sorsdöntő: egy pillanatig sem késlekedhetünk. Nem elég csak a betegség megállapítása, a gyógyításhoz is hozzá kell fognunk. S itt — mielőtt tovább mennénk — egy pillanatra magunkbatekintés végett meg kell állanunk. Az igazi orvos együtt érez a szenvedő beteggel. „Boni doctoris virtus est misericordia" (Bengel). Megvan-e bennünk ez az érzés? Akkor is, mikor a beteg eltaszit magától?! Mit jelent számunkra a saját gyülekezetünk? Úgy, amint van, tagjai többségének hitetlenségével, „alkalmi vallásosságával", a hit dolgaiban való tudatlanságával, bálványimádó életével?! Ne induljunk addig munkára, míg csak a farizeusok és írástudók feleletével tudunk felelni! Előfeltétele annak, hogy egyáltalán akarjunk és tudjunk munkálkodni: a felelősségérzet, az együtt-szenvedő szeretet hatalmas hajtóerejének megléte mibennünk. Meg kell tanulnunk az Úr Jézus szemével látni s szívével érezni. „A sadduceusok is látták a sokaságot s babonás tömegnek nevezték azt. A farizeusok szemében vétkező, elveszett sereg, az írástudók számára műveletlen, ostoba népség, a rómaiak hívei előtt pedig kellemetlen, kiszámíthatatlan csöcselék volt a sokaság". Jézus Krisztus „pásztor nélkül való nyájnak" nevezte. Miért másként? Mert ő másként tekintett a sokaságra; főpapi szíven keresztül. És mert másként látta a sokaságot, másként ítélte meg, másként foglalkozott vele, másként munkálkodott érte. Mert ő el tudta mondani azt, ami nem tudott sem sadduceus, sem farizeus, sem írástudó, sem Róma-barát: „Könyörületre indultam rajtuk!" (Dr. J. R. Slotemaker de Bruine: Christelijck Sociele Studiën, II. 581—582. l.)

Ezt a meglátást, ezt a melegen sugárzó szeretetet nem adja meg sem dogmatikai, sem szociológiai, sem pszichológiai tudás — ami különben nélkülözhetetlenül fontos a pásztori munkában —, ehhez a képességhez több kell: a

gyülekezetért való állandó imádkozás. Akkor ismerjük meg igazán és akkor ítéljük meg a legigazabban gyülekezetünket, amikor meg tanulunk imádkozni érte! És akkor tanuljuk meg szeretni is úgy, olyan nagyon, hogy lehetetlen lesz nem munkálkodni érte. De nélkülözhetetlen ez egyéb szempontból is. Munkánk folytonosságának egyenesen életfeltétele, egyetlen biztosítéka, hogy Isten erejére támaszkodjunk. A mi erőnk semmi, hamar elfogy, elfáradunk és elcsüggedünk, aztán... abbahagyjuk a munkát. Bekövetkezik a desillusió. Igen, mert illúziókat tápláltunk az emberek felől s magunk felől és a valóság hamar elhozza a bűnhődést. Biblia volt a kezünkben és mégis illúziókban ringattuk magunkat! Nem, tisztában kell lennünk azzal, hogy a mi küldetésünk, a mi hivatásunk kemény, állandó harcot jelent ebben a világban. Ne gondoljuk, hogy a lelkek egyszerre engednek majd nekünk, ne várjuk, hogy a hitetlenség, a bűn mindjárt kapitulálni fog az evangéliom előtt, mikor megzendül a megterésre hívó szózat s egyszerre minden térd meghajol Krisztus előtt, hogy örömmel egyenesedjék föl az Ő szolgálatára. Ne feledjük azt sem: „nem mindenkié a hit". Másfelől bizonyosnak kell lennünk, hogy „az a győzelem, amely meggyőzi a világot, a mi hitünk!" De ezt a hitet táplálni kell, másként elsorvad. Első sorban önmagunkban. A győzelem bizonyosságát csak imádkozó hit hordozhatja. Isten igéje mellett az imádkozás az, amely kimeríthetetlen erőforrása lehet életünknek, munkásságunknak. Tudott dolog, hogy Isten országának nagy hősei nagy imádkozók voltak egyszersmind. Az imádság volt titka életüknek, munkásságuknak. „Futottak és nem fáradtak el, jártak és nem lankadtak meg", mert ha „halálra dolgozták magukat, életre elevenedtek az imádságban". (Adam Clarke.)

És még egyet. Lehet, hogy a hitetlenség minden fegyverünket kicsavarja a kezünkől, lehet, hogy a közöny, az ellenállás minden munkánkat megakasztja, minden reménységünket legázolja: nem foszthat meg az imádság hatalmas fegyverétől, nem teheti, hogy ne imádkozunk érte, nem ingathat meg egy percre sem diadalmas hitünkben, Abban, aki maga az élő Isten! Nemrégiben azt írta egyik, az idők jelei felett gondolkozni tudó lelkész társam: — megbocsát érte, hogy „indiszkkrét" vagyok — „Ma kelthetsz, ébreszthetsz isteni hatásokat, azért a díjleveledből csak lealkusznak és egy hitetlen, erkölcstelen, vádaskodó, gáncsoló, földéhes étellel válaszolnak. Úgy érzem most: csak a kegyelmes Isten segíthet rajtunk!" Nos, vonjuk le a konzekvenciáját ennek a nagyon komoly, nagyon igaz megállapításnak és... imádkozunk. Hadd váljanak az akácós parochiák csöndes szobái szent vívódások naponként megújuló harcterévé, ahol a lélek tuskodik Istennel kimondhatatlan vágyakozással:

„Nem bocsátlak el addig...!” Isten ismeri szükségünket, de Isten hallani akarja: mi megvalljuk-e? Istennek nem magára az imádságra, hanem az abban megnyilatkozó hitre van szüksége, hogy annak esatornáján keresztül közölje velünk áldásait! Meg vagyok róla győződve: elsősorban ezen a harctéren, az imádság harcterén dől el egyházunk, gyülekezeteink jövője! Ne mondja senki, hogy ez „pietista beszéd”. — Abban van épen egyházi életünk válsága, hogy az imádkozni tudó, imádkozni merő pietás sorvadt ki belőlünk.

Gyülekezeteink evangélizációjának nagy problémája körül kell koncentrálnia *igehirdetésünk* feladatainak is. Azt akarom ezzel mondani, hogy tegyük céltudatosá igehirdetésünket, állítsuk egyházunk evangélizációjának, lelki megelevenítésének szolgálatába. Mit jelent ez? Nem azt, mintha az igehirdetéssel kapcsolatban különböző célok szolgálatáról beszélhetnénk, vagy mintha az igehirdetésnek különböző időkben és különböző szükségleteknek megfelelően különböző tartalmat adhatnánk. Úgy a cél, mint a tartalom csak egy lehet minden idők számára: a cél Isten országa, a tartalom Krisztus úgy, amint mindkettő, Isten ígében feltárul előttünk. De ugye, mégis más volt az apostolok igehirdetése és más a 16. századé, ami az igehirdetés *karakterét* illeti?! Miért? Mindkettő a saját kora lelki szükségleteit szolgálta, mindkettő — ha szabad így mondani — saját kora szellemi gyermeke volt. Nos, erre gondolok: a mai magyar református gyülekezethez juttassuk el Isten ígésének üzenetét! S itt hadd mutathassak rá két, a református hitvallásban nagyon nyomatékosan hangsúlyozott alaptételre, mely a közelmúlt s a jelen igehirdetésében — általánosságban véve azt — vagy egészen elhomályosodott, vagy bátortalan hangsúllyal bizonytalan magyarázatot nyert, vagy methodisztikus felfogásban merült fel, t. i. a *megtérés és az újjászületés*. Ne féljünk ezektől a szavaktól! Ne feledjük el, hogy a különböző szekták épen ezekkel fogják meg és hódítják el sokszor legjobb, legértékesebb tagjait egyházunknak. *Legyen ez a kettő gyűjtőpontja igehirdetésünknek*. Nemesak a mai magyar református egyháznak, ennek az egész szerencsétlen, önmagával meghasonlott, „kulturájával” esődbekerült világnak erre van a legnagyobb szüksége. Ne féljünk attól és ne mondjuk azt, hogy ezzel egyoldalúvá lesz igehirdetésünk és megszegényül. Hogy *lehetséges* megtérés és újjászületés: nincs-e ebben benne az evangéliom egész gazdagsága, a szívet szinte megremegtető örömmüzenetének egész teljessége?! Ha a megtérés szükségességéről beszélünk, nem mehetünk-e végig az egyéni, családi, gyülekezeti, társadalmi, nemzeti és nemzetközi élet változatos, szinte kimeríthetetlen problémáin épen úgy, ha az újjászületés áldásait vesz szűk sorra?!!

S itt eljutottunk egy másik fontos kérdéshez az igehirdetésben: a *korszerűséghez*. Itt az ideje, hogy erre súlyt helyezünk. Hogy *ne a hallgatók feje fölé, hanem a hallgatók szívéhez beszéljünk*; igen, a hallgatók szívéhez, mely tele van a *ma* kérdéseivel, a *ma* gondjaival, s meg van terhelve a *ma* bűneivel. Vajjon Jézus Krisztusnak nem volna mondanivalója a Ma emberéhez, ha megállna Budapest utcáin, vagy ha betérne egy nádfedeles falusi hajlékba; ha elolvasná a hírlapjainkat, vagy végighallgatná egy népgyűlésünket?! Nem szabad — mert bűn volna — azt a gondolatot megerősíteni, amit olyan sokfelől ébresztget a még az egyházhoz tartozók körében a jelen kor szellemi és szociális áramlata, hogy a keresztyénység hallgatva, mert tehetetlenül áll a jelen korral szemben, hogy „a vallás minden nemzedékkel nélkülözhetőbbé válik”. (A. A. Issaieff: *Der Sozialismus und das öffentliche Leben*, 365. l.) Sőt ellenkezőleg, prófétai zengéssel kell hirdetnünk, hogy a 20. század chaoszával szemben is egyetlen és *csak* egyetlen megoldás lehetséges s az a Jézus Krisztusban van, mert „nem adatott más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk”. (ACs. 4:12.) Mindaz a gyász, mindaz a nyomorúság, mindaz az igazságtalanság és bűn, amely feje fölé nőtt immár az emberiségnek, olyan, mint egy megcáfolhatatlan, kijelentésszerű ítéletmondás, amelynek súlya alatt le kell, hogy roskadjunk és megragadjuk az Istennek utánunk, a mélységbe lenyújtott mentő kezét! Igen, korszerűnek kell lennie igehirdetésünknek, mert a 20. század szerencsétlen gyermeke és szerencsétlen népei számára is *van* üzenete az evangéliomnak, amely ma is „Istennek hatalma”. De hogy „előadássá”, vagy „propagandabeszéddé” ne váljék igehirdetésünk, hogy Istennek tetsző, életgazdagító, megszentelő lelki áldásokat nyerhessen a gyülekezettel, ahoz az szükséges, hogy a „*minister externus* mellett a „*minister internus*” is (Calvin megkülönböztetése) szolgáljon az Ige hirdetésében, akiben a Szentlélek munkálkodik. Hogy — mint Ésaiás prófétánál — „eleven szén illesse szánkat” (Ésa. 6:5-6.), hogy a Szentlélek tüze járja át szívünket, hogy „nagy erővel tegyünk bizonyosságot”. (ACs. 4:33.) Megint visszatérek a fentebb mondottakhoz: imádkozunk-e, mikor bibliánk fölé hajolva elmélkedünk, mikor az Ige hirdetésére készülünk, Szentlélekért, hogy adassék nekünk? (Lk 11:13.) Másként agyonprédikálhatjuk magunkat s a szó szoros értelmében agyon fogjuk prédikálni a gyülekezeteket is: *élet* nem támad a beszéd nyomán. Azért fokozottabb gond, több felelősség, a jelen helyzet szükségleteinek szem előtt tartása s *alázatosabb* elmerülés az Isten Ígésének mélységeiben: ez az, amit gyülekezeteink evangélizációjának feladata megkövetel tőlünk az igehirdetés terén. El kell tenni véglegesen annak a mindkét részre: igehirdetőre

gyülekezetre egyaránt káros, szinte végzetes szokásnak, hogy egyesek számára a kinyomtatott egyházi beszédek egyszerűen „recitálássá” kényelmesítik az igehirdetés, a bizonyoságtevés felséges munkáját. Bizonyoságtevés helyett — szavalóművészet. Nem szabad elfelednünk, hogy az egyháznak az igehirdetésben a leghatalmasabb fegyver áll rendelkezésére a lelkek foglyulvitelére Krisztushoz, Isten Igéje, mely „élő és ható és élesebb minden kétélű fegyvernél”. (Zsid. 4:12.) Az igehirdetéssel indult hódító útjára a keresztyénség, azzal diadalmaskodott a reformációban. Forgassuk ezt a fegyvert, de a forgatásához szükséges erőért ne menjünk másokhoz, mert *erőt* kölcsönkérni nem lehetséges. Magunkat neveljük és erősítsük.

(Folytatása következik.)

Ferenczy Károly.

Közelet

Harangszentelés Záhonyban.

A záhonyi gyülekezet Ung vármegye elszakítása folytán a felsőszabolcsi egyházmegyébe kebelezte-tett be s lelkészének, Peley Józsefnek agilis és példaadó vezetése mellett értékes nyeresége egyházkerületünknek. Ez a lelkes egyház július 29-én avatta fel két új harangját. Az ünnepélyes aktuson Dr. Baltazar Dezső püspökünk is résztvett Baja Mihály debreczeni lelképásztorral.

Püspökünk megérkezése és díszes fogadtatása után megkezdődött a harangavatás, amikor is a templom előtt Kovács Lajos esperes mondott imát és elnevezte a harangokat Hitnek és Reménynek. A harangok védnökei herceg Odesscalchi Zuárdné és Szalánczy Bertalan, aki szép beszéddel üdvözölte a vendégeket. Szinok Ilonka nagy hatással szavalta el Baja Mihály „Magyar harangok” c. költeményét.

A templomban Baja Mihály lélekből fakadó imádsága után Dr. Baltazar Dezső püspökünk mondott lelkeket megragadó és szíveket megindító hatalmas beszédet. Istentisztelet után püspökünk tisztelgéseket fogadott, amely alkalommal megható volt a menekült lelkészek és tanítók üdvözlése. Az ünnepélyesség után délben társas ebéd volt, amelyen püspökünk tartalmas és maradandó nyomokat hagyó beszédén kívül sokan mondtak talpraesett és gondolatokban gazdag pohárköszöntőket. Este mulatság volt, amelynek s az egész ünnepségnek tiszta jóvedelmét az egyházkerületi árvaház céljára küldte Peley József záhonyi lelképásztor, aki feleségével együtt a lélekemelő aktus irányítója és vezetője volt.

Harangavatás Turistvándiban.

Csonka-Szatmárban is egymásután szólalnak meg az új harangok és minden ilyen alkalom lélekemelő, emlékezetes ünnepséggel jár. Legutóbb, július 22-én, Turistvándiban a szatmári egyház-

megye székhelyén volt harangavatás, ahol mintegy 14 környékbeli lelkész is megjelent. E kis egyház amilyen meglepő áldozatkészséggel javíttatta ki az elmúlt évben tornyát és szerezte most be egy fillér külső támogatás nélkül második harangját, ép olyan meglepően szép ünnepéellyel végezte a felavatást. Nem láttunk merő külsőségeket, de élveztünk szívet, lelket nemesítő vallásos és hazafias énekeket, szavalatokat, amelyek könnyet fakasztottak szemünkben, reménységet lelkünkben és munkára indítottak minden jelenlevőt egyháza, hazája iránt. Az egyházi élet fellendülése, amelynek eredménye az új harang és újabb célja a templomtető bepalázása, elismerést váltott ki a jelen volt lelkészek részéről Sipos József esperes iránt. A felavatást Szabó János kocsordi, Tóth Sándor nábrádi, Kovács Jenő milotai lelkészek végezték. A harang súlya 159 kgr. januári árban 365 ezer K-ba került. Dícséretére válik a Slezák-egnek.

SK.

Lelkészeiktatás.

A szatmári traktus egyik leggazdagabb és legnobilisabb egyháza, a Hymnusz költőjének faluja, Szatmárcseke, július 29-én ünnepelte új lelkipásztorának beiktatását.

Ünnep volt az a nap valóban, illő kifejezése annak az osztatlan ragaszkodásnak, amellyel Szatmárcseke lelkészül hívta el Szalay Pált. A beiktatást az egyházmegye köztisztelőben álló esperese Sipos József végezte, mint szokta, gazdagon táplálva a lelkeket. A beiktatott lelkész Ap. Csel. 20., 24. alapján nagy hatással mondta el tehetségre valló beköszönő beszédét.

Ott voltak a szomszéd egyházak lelkészei, a Kölcsey-család tagjai és részvételével emelte a beiktatás fényét a kath. vallású báró Kende Zsigmond, Szatmármegye legtekintélyesebb földesura is. Túl nőtte egy lelkészeiktatás szerény kereteit ez az alkalom. A csekei hívek örömeiben őszinte lélekkel osztoztak a jelenlevők, de elgondolkozva az ünnepszerű esemény felett, boldogan érezték, hogy nagyobb jelentősége van e napnak, minthogy az elhunyt Ács Lajos örökebe másik lelkész lépett. Megható és a jövőt illetőleg biztató jel volt úgy a templomban, mint a társasében együtt látni a falu legszegényebb lakóit a méltóságos földesurakkal egy kiscgazda fiából lett lelkész beiktatásán. Jól esik és sok szépet ígér ez az összetartás itt, ahol — fájdalom — egy lépésre esik tőlünk az országhatár. Szatmárcseke mintát adott a lelkészválasztásban, mintha csak nagy halottjának Kölcsey Ferencnek szelleme tavoztatta volna el tőle a legnagyobb magyar átkot: a pártoskodást, amely nem volt ismeretlen e gyülekezetben sem az elmúlt években.

Vajha országos jelenség lenne az egymást megértés! Vajha Szatmárcsekében is ne csak fellobbanó szalmaláng, de állandó forrása lenne ez a produktív munkának! Vajha nem hiába énekeltük volna: Isten áldd meg a magyart!!

SK.

Halottaink

Dr. Gagyhy Dénes, a kultuszminiszteriumba beosztott állami főreáliskolai tanár, jeles tudós és író, július 20-án, Budapesten meghalt. Nemesveretű, igaz magyar volt, nemzetének rajongója s fáradtságot nem ismerő hű szolgája. A kulturának nagy értékű, hasznos munkása. Szelíd lelkű, kellemes érintkezésű, igazán úri ember. Debreczeni főgimnáziumunkban a két utóbbi évben az érettségi vizsgálaton a kormányt ő képviselte s kiérdemelte mindenki nagyrabecsülését és szeretetét. Ötven éves volt csupán. Emlékét fenntartják munkái s megőrzik tisztelői.

Gulyas Klárka, dr. Gulyás István nyug. főgimn. tanártársunk 17 éves kedves leánykája folyó hó 7-én elhunyt. A bájos és széplelkű ifjú leány korai távozása mélységes gyásszal borítja a szülők, testvérek, rokonság és ismerősök szívét.

Különfélék

Öreg diákok találkozója. Azok, akik 1891-ben tettek érettségi vizsgát a debreczeni kollégiumban, minden esztendőben összegyűlnek baráti találkozóra. Az idén is így cselekedtek. Ez alkalommal *dr. Juhász* László győrteleki lelkész 10,000 koronát adott át *dr. Kun Bélának*, hogy azt belátása szerinti jó célra adja. Ez az összeg a főgimnáziumi igazgatónak adatott át szegény diákok segítésére. Azonkívül elhunyt volt tanuló társuk, *Barcza József* volt főgimnáziumi igazgató emlékére alapítvány tételét határozták el. Ehhez hozzájárult *Hegedüs Jenő* 50.000, *Csóka Sámuel*, *Bárczay Gábor*, *Kardos Béla*, *Kun Béla* 10—10 ezer, *Szende Sándor* 3000, *Kovács Kálmán* 2000, *Horváth József*, *Juhász László*, *Kiss Lajos*, *Karakas Albert*, *Oláh Antal* 1000—1000 K.-val. Az adakozás még folyik.

Debreczenben legújabbán a Bánkon, Szepesen és Szentkereszt pusztán megtalálták az egykori falvak templomainak fundamentumát. Milyen felséges volna ezeket megépíteni?!

Dr. Zsigmond Ferenc debreczeni főgimnáziumunk kiváló magyar irodalomtörténet tanára a debreczeni tudományegyetem bölcseleti fakultásán egyetemi magántanárrá habilitáltatott. A nagy tudós férfiú méltó büszkesége kollégiumunknak s református tanári testületünknek.

A Templomegyesület hitvédelmi szakosztályának f. hó 3-án tartott összejövetelén *Siposs Imre*, Csepéről elűzött református lelképásztor, olvasott fel ismertetést a csehek által megszállott területen élő magyarokról és reformátusokról. Szomorú részletekben gazdag előadása mély nyomokat hagyott a hallgatóság lelkében. Az összejövetel beszéddel *Dr. Balla Bertalan*, imádsággal *Dr. Erdős Károly* nyitotta meg és zárta be.

Jugoszláviában 60 református gyülekezet van, ebből 10 német, 1 horvát, a többi magyar. Külön püspökséggé nem szervezkedtek, hanem *Klepp Péter*

torzsai lelkész-esperessel két alesperes vezetése mellett működnek.

Zürichi konferencia. A Református Egyházak Presbiteri Világszövetségének Zürichben tartott konferenciája július 20—27. napjaiban volt. Múlt számunkban felsoroltuk, hogy közülünk, magyar reformátusok közül kik mentek el. A magyarok közül *dr. Ravasz László*, *György Endre*, *Forgács Gyula*, *dr. Vass Vince*, *Victor János* mondtak tartalmasabb előadásokat, vagy szolgáltak hasznos hozzászólásaikkal. A konferenciának igen kedves és bensőséges volt az a mozzanata, amikor *dr. Good J. I.* filadelfiai professzor egyik napon napirend előtt üdvözölte *György Endrét*, a konferencia legrégibb tagját. A magyar delegátusok általában a konferencia legrokonszenvesebb tagjai közé tartoztak.

Felhívás a tartozások fizetőihez. A pénztári hivatal a pénzküldemények után kézbesítési díj címén a legkisebb érték után már 10 koronát köteles fizetni, a nagyobb tételek után fel egészen 100 koronaig. Felkérem a tartozások fizetőit, főként a tökesegély kölesön annuitását küldő egyházakat, hogy az egyezer koronán alul eső küldeményekhez még tíz koronát is küldjenek mulhatatlanul.

Az egyházkerületi és kollégiumi pénztári hivatal a tökesegélykölesönök annuitásának beküldését ezen az úton sürgeti.

Kérelem a pályázat hirdető egyházakhoz. Miután lapunk ezidő szerint csak kéthetenként jelenhet meg, felkérjük a pályázatot hirdető egyházakat, hogy a határidő kitűzésében erre figyelemmel méltóztassanak lenni, másként a pályázati kérvények nem jutnak kézhez kellő idejében. A kiadóhivatal.

Fekesházy Jenő nyírparasznyai lelkész korpótlék és kongruanyugtáját a következő sorok kíséretében küldte be a pénztárhoz:

„Küldöm a nyugtákat azzal a megjegyzéssel, hogy én erről lemondok a kollégium javára. Nem tudom, hogy többi lelkésztársaim hogyan gondolkodnak, de indítványba teszem, hogy mindnyájan mondjunk le róla, felerészben a kollégium, felerészben a Kálvineum javára. Bármilyen nehéz a megélhetés, mégis számottevőt háztartásunkban nem jelent, míg az összes mégis valamit segítene sok bajjal, megnyirbáltatással küzdő alma materünkön. Így egy másik kérdés is meg volna oldva, t. i. nem kapnánk szeretetteljes dorgatóriumot a késedelmes nyugtakért. Nyírparasznya, 1923 július 1-én. *Fekesházy Jenő* református lelkész.“ Ezekhez a sorokhoz pótlólag megemlítem, hogy az azokban kifejezett s hálával fogadott meghagyás szerint jártunk el és hogy hasonló szándék több lelkész úr részéről ki volt jelentve. De meg kell jegyeznem, hogy az áldozatkészség nem lesz realizálható nyugta beküldése nélkül, mert nekünk a miniszteriumtól csak nyugtákkal igazolt számadás felterjesztése után lehet felmentést nyerni a korpótlék- és kongruaszámadás alól. A felajánlott illetményt a pénztár az írásban vett rendelkezés szerint átszámolja ugyan a megnevezett célra, de a nyugtak vétele nélkül ezt nem hajthatja végre. Annál fogva a „szertetteljes dorgatóriumok“ a nyugtákat váró helyek-

ről így is ki fognak járni a késedelmeskedőknek, aminek a pénztárnokok egyáltalában nem örülnek. 1923 július hó 31. *Rózsa Sándor* egyházkerületi pénztárnok.

Meghívó az Országos Református Tanáregyesület 1923 augusztus hó 24-én, Hódmezővásárhelyen az ottani református főgimnázium 200 éves jubileumával kapcsolatban tartandó XVII. rendes közgyűlésére. Program: 1923 augusztus hó 23-án d. u. 5 órakor a vallástanárok értekezlete a főgimnázium tanástermében. 1923 augusztus hó 24-én d. e. 8 órakor a tanáregyesület választmányi gyűlése a református főgimnázium tanástermében. D. e. 9 órakor istentisztelet. Istentisztelet után közgyűlés a városháza közgyűléstermében, melynek tárgyai: 1. Dr. Dóczi Imre elnök megnyitó beszéde. 2. A jubiláló iskola üdvözlése. 3. D. Nagy Sándor igazgató előadása: A hódmezővásárhelyi református főgimnázium 200 éves múltja. 4. Dr. Zsigmond Ferenc előadása: Centennáriumi hódolat. 5. Klein Gyula előadása: A német nyelv eredményesebb tanítása. 6. Jelentés az egyesület működéséről és állapotáról. 7. Pénztári jelentés. 8. A választmány előterjesztései: a) A felekezeti tanárság sérelmei az állami kedvezmények szempontjából. b) Régi nyomtatványaink értékesítése. c) Az egyesület vagyonának jövedelmezőbb elhelyezése. d) A mezőtúri főgimn. tanári kar indítványa orsz. középiskolai tanulóversenyek tárgyában. 9. A vallástanári értekezlet előterjesztései (konfirmáció, új tanterv bevezetése). 10. A közgyűlés bekezdése. Délután 2 órakor közeled. Kérjük, hogy akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, augusztus hó 18-ig okvetlenül jelentkezzenek a hódmezővásárhelyi református főgimnázium igazgatóságánál. Az érkezőket augusztus hó 23-án az állomáson bizottság fogadja és látja el utasítással. Az elszállásolásról és ellátásról (23-án vacsora, 24-én ebéd) a főgimnázium fenntartótestülete gondoskodik. Az elszállásolás magánháznál lesz. Az ellátás személyenként 3000 koronába kerül, melyet megérkezéskor az intézetben kijelölt helyen kell fizetni. Ha valaki szállást nem kíván, vagy szállóban óhajt elhelyezkedni, szíveskedjék e kívánságát is a jelentkezés alkalmával kifejezni, valamint azt is, hogy aug. 24-én vacsorát kíván-e még? Az elnökség.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2834—1923. szám.

Nagytiszteletű Esperes uraknak.

Nagytiszteletű esperes Úr!

További megfelelő eljárás végett szöszserinti szövegében alább közlöm az egyetemes konventnek folyó évi 91. számú határozatát.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1923. évi augusztus hó 2.

Dr. Révész Imre,
püspök h.

Kivonat

a református egyetemes konventnek Budapesten. 1923. évi június hó 13. napján tartott ülése jegyzőkönyvéből.

91. szám.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az iskoláztatási köteleesség teljesítéséről szóló 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában 1922. december hó 21-én 130.700. sz. a. kibocsátott rendeletét,

ugyane tárgyban a vármegyei közigazgatási bizottsághoz intézett kísérő s az átmeneti nehézségeknek a lehetőségig való elosztására irányuló leiratával együtt, egyetemes konventünkhöz oly kéressel küldte meg, hogy a fennhatósága alá tartozó intézetekben azok érvényre jutása iránt saját hatáskörében is rendelkezék s egyuttal hívja fel az iskolák vezetőit, tanítóit, különösen pedig a lelkészikart, hogy a törvény rendelkezéseinek szükségességét és a népre üdvös voltát, felvilágosító, buzdító munkával igyekezzenek megértetni különösen a szülőkkel, hogy így ne a büntetés, a kényszer, hanem a jobb belátás vezesse azokat a törvény rendeleteinek megtartására.

Az egyetemes konvent felhívja az egyházkerületeket s azok útján az iskolafenntartó egyházközségek vezetőit, lelkészeit, tanítóit, hogy a népnevelés magasabb színvonalra emelését célzó törvény s az ennek végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri rendelet megfelelő végrehajtását, ebből a célból a népnek szükséges felvilágosítását, buzdítását a maguk részéről hivatalban és hivatalon kívül elősegíteni, támogatni s munkálni teljes erővel törekedjenek.

A kivonat hitelélül.

Budapest, 1923 június 22.

Benedek Zsolt,
egyetemes konventi
tanácsos.

Magyar Evang. Nőegyesületek Nemzeti Szövetsége.

A Magyar Evangéliomi Nőegyesületek Szövetsége által létesített és fenntartott Szociális és Belmisszió Iskola gyülekezeti, egyesületi és szociális munkásokat képez. Az egyesület meglátta és pótolni akarja az iskola által azt a hiányt, ami ezeken a tereken az evangéliom szellemétől áthatott képzett női munkások kevés száma miatt mutatkozik.

Az iskola növendékei naggyobbreszt tanítónők, de felvételi vizsgával lehet bármely legalább négy középiskolával bíró, magában a munkára hivatást érző nő, aki hajlandó életét embertársainak szolgálatára s az Istenország eljöveteleének előmozdítására odaszánni.

Az iskola tárgyai ó-testamentum, új-testamentum és keresztyén hit igazságai, bibliai földrajz és régiségtan, egyháztörténet, szociológia, egészségügy, belmisszió, külmiszió, pedagógia, vasárnapi iskolai előkészítő, irodalom, történet, német- és angol nyelv stb. Gyakorlati tárgyak: egyesületi munkák módszere intézmények megismerése, szegénygondozás, leány-cserkészlet, irodai gyakorlatok, játékkészítés stb.

Az egész éven át hallgatott tárgyakból fél-évenként kollokvium és évvégén vizsga keretében adnak számot. Az iskolai év befejezte után egy gyakorlati év kötelező, amelyet kórházi, gyülekezeti, vagy egyesületi munkában töltenek el a növendékek és csak ha ebben is sikeresen megállották helyüket, kapják meg a bizonyítványt.

A végzett növendékek azután állást foglalhatnak, mint tanítónők gyülekezetekben a lelkész segítő társaként a gyülekezeti munkában, mint

egyesületi titkárok, szociális intézmények (árva-házak, internátusok stb.) vezetői.

Kérvényeket a következő iskolai évre a Szociális és Belmisszió Iskola vezetősége címére Budapest, IX., Csillag-u. 4., III. lehet küldeni augusztus 20-ig. Akik másképp nem tudnak Pesten elhelyezkedni, a Lorántffy-kollégiumban lakhatnak. Az ide való felvételt külön kell kérvényezni ugyanott. A kérvényekhez az utolsó iskolai bizonyítvány, születési anyakönyvi kivonat, az illető rövid életrajza és a lelkész ajánlólevele melléklendő.

Felhívjuk erre az iskolára a magyar református leányok figyelmét és kérjük a gyülekezetek lelkészeit és presbiteriumait, hogyha van gyülekezetükben a munkára hajlandóságot érző tanítónő, vagy leány, tegyék lehetővé számára, hogy eljöjjön az iskolába. A reájuk bízott javakat gazdagon gyümölcsöztetnék a mennyei Gazda számára, ha egy ilyen állandó munkás a gyülekezet hitének ebresztője és lelki gondozójaként állana segítségül a lelkész mellett.

2996—1923. szám.

Lelkésztársaim figyelmét erre a nagyjelentőségű vállalkozásra szeretettel föl hívom és kérem, hogy a Szociális és Belmisszió Iskola jelentőségének teljes horderejét átértve, igyekezzenek minden alkalmat fölhasználni, hogy annak megfelelő növedékeket s ez úton anyaszentegyházunk és gyülekezeteink számára áldott lelki munkásokat toborozzanak.

Debreczen, 1923 aug. hó 6.

(P. H.)

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A miskolczi református főgimnázium pályázatot hirdet egy matematika—fizika tanszékű rendes, egy magyar—latin és egy matematika tanszékű helyettes tanári állásra.

A rendes tanári állás javadalma 2400 K törzsfizetés, 200 K-ás ötdéves korpótlék, III. lakbér-osztályú lakáspénz. Az államtól járuló különféle segélyek és kiegészítések. A helyettes tanári állásoké 2400 K törzsfizetés, megfelelő lakpénz és állami segélyek. Pályázhatnak református vallású tanárok és tanárjelöltek. A pályázati kérvényeket a református egyháztanácsához címezve, az igazgatóságához kell beküldeni 1923 aug. 24-ig.

Miskolcz, 1923 július 10. 2—2

Dr. gróf Haller József,
igazgatótanácsi elnök.

Csorba György,
igazgató.

Pályázat.

A laskodi református egyház pályázatot hirdet II. tanítói állásra. Javadalom: 1. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 122,000—922. sz. rendelete szerint egyháztól évi 9000 korona. 2. Törvényszerű

lakáspénz. 3. Államsegélyek. Kötelessége a kimutatott osztályok tanítása, lelkész, kántor helyettesítése. Belmissziói, egyháztársadalmi és kulturális munkában lelkésznek segédkezés. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Erdélyi menekült tanítók, úgyszintén orgonázásban jártasok előnyben részesülnek. Pályázati kérvény a kifogástalan egyházi és hazafias magatartást igazoló okmányokkal aug. hó 13-ig Ary Antal lelkészhez küldendő. Válaszbélyeg csatolandó.

Laskod (u. p. Petneháza), 1923 július hó 20.

Presbiterium.

Pályázati hirdetés

a törökszentmiklósi református egyháznál nyugdíjazás folytán megüresedett IX. számú férfi tanítói állásra.

I. Javadalom: 1. Fizetés az egyháztól a 122,000. sz. rendelet szerint, a jelenben 9000 K.

2. Törvényszerű lakbér, lakbérpótlék.

3. Megfelelő fiz. kieg. államsegély.

II. Kötelességek: 1. A reábizott osztály, vagy osztályok vezetése.

2. Kántor és lelkész díjtalan helyettesítése.

3. Presbiteri és iskolaszéki jegyzői tiszt betöltése.

4. Ifjúsági és szeretetegyletnél díjtalan segédkezés.

Orgonázni tudó okleveles tanítók keresztlevéllel, oklevéllel, működési, orvosi, honossági, kommunizmus alatt tanúsított magatartásukat igazoló községi- és lelkészi bizonyítványokkal s végül az illetékes tanfelügyelői véleménnyel ellátott kérvényüket e hirdetés megjelenésétől számított 10 (tíz) napon belül alólírott iskolaszéki elnökhöz küldjék.

Menekültek, B) listások, valamint próbaéneklésre és orgonázásra saját költségükön aug. 19-én jelentkezők előnyben részesülnek.

Törökszentmiklós 1923 augusztus 8.

Gaal István,

református lelkész, isk.-széki elnök.

Pályázat.

A mezőtúri református Iskolaszék pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresült III. számú fitanítói állásra. Javadalom a) az egyházi pénztárból: a mindenkori tanítói fizetés 50%-a, mint törzsfizetés; b) államtól: fizetéskiegészítő államsegély. háborús drágasági, rendkívüli segély és családi pótlék. Kötelesség: az Iskolaszék által reábizott osztály vagy osztályok tanítása a Tiszántúli Egyházkerületi tanterv szerint. Az oklevéllel, keresztlevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényeket f. é. aug. hó 15-ig alulírotthoz kell beküldeni. Menekült vagy B) listás tanítók előnyben részesülnek. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. (Okmányok visszaküldésére bélyeg melléklendő.)

Marjay Károly.

református lelkész,
iskolaszéki elnök.

2—2

Pályázat.

A hódmezővásárhelyi református főgimnáziumban megüresedett egy matematika—fizika szakcsoportu tanári állás.

Javadalmazás: 2400 korona törzsfizetés, mely 3200 koronáig emelkedhetik; 200 kor. ötödéves korpótlék ötször; a hódmezővásárhelyi állami tisztviselőkével egyenlő lakáspénz s a szokásos államszegélyek. A rendes tanári minőségben más intézetnél töltött évek korpótlék tekintetében teljesen beszámítódnak.

Pályázhatnak református vallású tanárok és szakvizsgálatot tett tanárjelöltek. Előnyben részesülnek a hadviseltek, menekültek és B) listások.

A pályázati kérvényeket a hódmezővásárhelyi református egyháztanácshoz intézve 1923 aug. hó 20-ig kell a hódmezővásárhelyi református főgimnázium igazgató-ágához beküldeni.

Hódmezővásárhely, 1923 július 21. 2—2

Györfly József sk., **D. Nagy Sándor** sk.,
az ig. tan. elnöke. igazgató.

Pályázat

a törökszentmiklósi református orgonista-kántori állásra folyó évi augusztus 25-iki lejárattal.

Fizetés: évi 250 korona, 20 köből búza, 20 köből árpa, 16 mázsa tűzifa, 1 véka kása, 2 (két) kat. hold 1273 négyszögöl szántó föld, 90 négyszögöl veteményföld, stóla egyházkerületi rendelet szerint, két szobás lakás előszobával, konyhával, pince és mellékhelyiségek.

Kötelességek: templomi- és temetési szolgálat, betegség, vagy más ok miatt akadályozott tanítók helyettesítése; az V—VI. osztályos fiú- és leánytanulók énekre tanítása, ifjúsági- és szeretetegyletben lelkészi utasítás szerint működés, egyházi dalárda létesítése és vezetése külön díj nélkül.

Próbaéneklés és orgonázás augusztus 26-án délelőtt. A megválasztottnak az útiköltség megtérítettik. Az állás szeptember elsején elfoglalandó.

Kántori- és tanítói oklevéllel, keresztlevéllel, működési-, orvosi-, a kommunizmus alatti viselkedését igazoló bizonyítvánnyal felszerelt kérvények presbiteriumhoz intézve, lelkészelnökhöz küldendők.

Törökszentmiklós, 1923 július 27.

Olajos Pál,
református lelkészelnök.

Pályázati hirdetés.

A hajdúnánási református egyháztanács pályázatot hirdet az elhalálozás folytán megüresedett XIX. számú tanítói állásra.

Javadalom: egyháztól a 122.000—1922. sz. miniszteri rendelet alapján megállapított fizetés, törvényes lakbér és lakbérpótlék s az államszegélyek. — Kötelesség: az iskolaszék által kijelölendő osztály vagy osztályok tanítása, akadályoztatás esetén a kántor helyettesítése.

Pályázhatnak férfi tanítók, oklevéllel, keresztlevéllel, az eltöltött működést, családi állapotot, a kommun alatti viselkedést igazoló s orvosi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények f. évi augusztus hó 22-ig alulírott iskolaszéki elnökhöz adandók be. Református felekezeti menekült s B) listára helyezett és kiválóbb zenei képesítéssel bíró tanítók előnyben részesülnek.

Hajdúnánás, 1923 augusztus hó 9-én.

Kolozsvári Mihály,
református lelkész
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A nagyecsed-i református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett állami elemi iskolai református *hitoktatói* állásra. Jövedelem: az állampénztárból havi előleges kiutalással a 9-ik osztály 3-ik fokozata szerint; az egyháztól: lakás az egyház káplánjával közös szobában, melynek fűtésére egy és fél öl hasábfadatik. Kötelesség: az állami elemi iskolában 24—30 heti órán az I—VI. osztálybeliek vallás- és énektanítása a kerületi tanterv szerint. Szükség esetén az ismétlő iskolások vallásos oktatása, vallásos estélyeken közreműködés, vasárnapi iskola vezetése. Theológiát végzeteknél a lelkészi teendőkben segédkezés.

Az állás szeptember elsején elfoglalandó.

Pályázhatnak aug. 20-ig theológiát vagy tanítóképzőt végzett református vallásúak. (Tanítók állami fizetésre megfelelő osztály szerint.)

Nagyecsed, (Szatmár m., vasut, posta, távirda helyben) 1923 július 30.

Berey József,
református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A bárándi református egyház pályázatot hirdet a 6. és 7. rendes tanítói állásra. Javadalma: I. Az egyháztól: a) a 122.000—1922. sz. V. K. M. rendelet szerint a miniszterium által megállapítandó helyi hozzájárulás; b) lakáspénz és lakáspénzpótlék. II. Az államtól a megfelelő segélyek. Kötelesség: Az iskolaszék által kijelölt osztály, vagy osztályok kerületi tanterv szerinti vezetése, a lelkész mellett segédkezés, a belmissziói munkában, u. m. vasárnapi iskola, gyermek istentisztelet, kulturális tevékenység; az ismétlőiskola egy osztályának és a női kézimunkának tanítása. B) listára helyezett, menekült tanítók előnyben részesülnek. Az iskola fenntartó nem vállal felelősséget, hogy a megválasztott a községben lakást kap. Pályázati kérvények a képesítést, honosságot, szolgálati, kifogástalan egyházas és hazafias magatartást igazoló okmányokkal együtt, f. évi aug. hó 20-ig az iskolaszéki elnökhöz nyújtandók be.

Báránd (Bihar), 1923 júl. 31.

Szabó József,
református lelkész.

Pályázat.

A derecskei református egyház pályázatot hirdet önálló kántori állásra. Javadalom: évi 14,000 kor., 5 hold és 464 négyszögöl szántó föld, 6 mm. búza, 6 mm. kétszeres, 2 öl tűzifa. Stóla. Lakás, jelenleg lakóval. Kötelességről, szükségokmányokról stb. az érdeklődőknek felvilágítással szolgál a lelkipásztor. Enek- és orgonapróba aug. 10-én d. e. 10 órakor.

Derecske (Bihar m.)

Református lelkipásztori hivatal.**Pályázat tanítói állásra.**

A gyulai református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet egy férfi (VII.) tanítói állásra. Javadalom: az egyház pénztárából évi 1000 kor. évnegyedes előrefizetett részletben és amennyit a vallás- és közoktatásügyi min. 122,000. sz. rendelete évi hozzájárulás címén megszab. Lakás (jelenleg még) 1 szoba, 1 konyha és kert. Kötelessége azon osztályok vezetése, melyeket a presbiterium előír, továbbá a gyülekezeti- és belmissziói munkálkodásban való részvétel a lelkész utasítása szerint. Határozott kívánalom az orgonázni tudás és énekvezetésben való jártasság. Előnyben részesülnek a B) listások és menekültek. Okmányokkal felszerelt pályázati kérvények folyó évi augusztus 18-áig a református lelkészi hivatal címére küldendők. Személyes megjelenés ajánlatos. Állás folyó évi szeptember 1-én foglalandó el.

Gyula (Békés vm.) július 24.

Dr. Pallmann Péter,
lelkipásztor, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A demecseri református egyház második férfi-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Egy szoba, helyi hozzájárulás, államsegély és tíz mázsa fa. Kötelessége az I—II. osztályban tanítani, lelkészt és kántort akadályoztatásuk esetén helyettesíteni. Kérvény kellő okmányokkal és válaszbélyeggel küldendő. Határidő a hirdetemény megjelenésétől 10 nap.

Református lelkészi hivatal.**Pályázat.**

A gulácsi református egyház pályázatot hirdet egy férfi-tanítói állásra. Javadalom: I. Az egyháztól a) 122,000—1922. számú rendelet szerint a miniszterium által megállapított hozzájárulás; b) törvényszerű lakbér. II. Az államtól a megfelelő segélyek. Kötelesség: A presbiterium által kijelölt osztályok egyházkerületi tanterv szerinti vezetése, lelkész és kántor akadályoztatása esetén helyettesítése, egyházi belmissziói munkában segédkezés. Menekültek, B) listások előnyben. Forradalom és kommun alatti viselkedés igazolandó. Pályázati határidő augusztus 25. Állás 1923 szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat

Az öcsödi református egyház nyugdíjazás folytán megüresedett férfi tanítói állásra pályázatot hirdet.

1. Javadalom: egyháztól a 122,000—1922. sz. miniszteri rendelet alapján megállapított fizetés, törvényes lakbér és lakbérpótlék. Az államtól engedélyezett fizetés kiegészítő-, háborús-, drágasági- és rendkívüli segélyek.

2. Kötelesség: az iskolaszék által kijelölendő osztály vagy osztályok tanítása a tíz-antúli református egyházkerület tanterve szerint. Vasárnapi iskola vezetése, belmissziói munkában való segédkezés, orgonista kántornak akadályoztatása esetén orgonával való helyettesítése díj nélkül, a temetkezések elvégzése a kántorral való egyezség szerint, továbbá ismétlőiskolában való tanítás a községtől való külön díjazásért.

Oklevéllel, keresztlevéllel, eddigi működést igazoló bizonyítvánnyal s a kommun és oláh megszállás alatti viselkedését igazoló s orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 8 (nyolc) nap alatt alulírott egyháztanács elnökéhez adandók be. Menekült és B) listára tett s orgonázásban jártas tanítók előnyben részesülnek. Az állás szeptember 5-ig elfoglalandó.

Öcsöd, 1923 augusztus 5.

Református lelkészi hivatal.**Pályázat**

a törökszentmiklósi református egyháznál lemondás folytán megüresedett V. számú férfi tanítói állásra.

I. Javadalom.

1. Fizetés az egyháztól a 122,000—1922. sz. rendelet szerint a jelenben 9000 korona.
2. Törvényszerű lakbér, lakbérpótlék és kertváltás.
3. Megfelelő fiz. kieg. államsegély.

II. Kötelességek:

1. A reá bizott osztály vagy osztályok vezetése.
2. Kántor és lelkész díjtalan helyettesítése.
3. Presbiteri és iskolaszéki jegyzői tiszt betöltése.
4. Ifjúsági- és szeretetegyletnél díjtalan segédkezés.

Orgonázni tudó okleveles tanítók keresztlevéllel, oklevéllel, működési, orvosi, honossági, kommunizmus alatt tanúsított magatartásukat igazoló községi és lelkészi bizonyítványokkal s végül az illetékes tanfelügyelői véleménnyel ellátott kérvényüket e hirdetés megjelenésétől számított 10 (tíz) napon belül alulírott iskolaszéki elnökhöz küldjék.

Menekültek, B) listások, valamint próbaének- és orgonázásra saját költségükön aug. 19-én jelentkezők előnyben részesülnek.

Törökszentmiklós, 1923 júl. 28.

Gaal István,
református iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A karcagi református főgimnázium fenntartó testülete pályázatot hirdet az intézet megüresedett tornatanítói tanszékére.

A tornatanítói rendes állás javadalma 2400 korona alapfizetés, ötödéves korpótlék, 200 korona öt izben; az állami tisztviselőkével egyenlő lakáspénz s a szokásos államsegélyek.

Másutt töltött rendes tanári szolgálati évek korpótlék tekintetében beszámíttatnak.

Pályázhatnak református vallású tornatanítók. Menekültek előnyben részesülnek. A pályázati kérvény a karcagi református egyháztanácsához címezve a gimnázium igazgatóságához nyújtandó be 1923 augusztus 20-ig.

A pályázathoz születési-, középiskolai érettségi bizonyítvány, oklevél, eddigi szolgálatról, katonai- és egészségi viszonyokról, forradalmak alatti magatartásról szóló igazolvány melléklendő.

Karczag, 1923 július 28.

Horváth Ferenc,
gimn. igazgató.

Török Vince,
református lelkész, ig. t. elnök.

Pályázat.

A biharkeresztesi református egyház lemondás folytán megüresedett V-ik számú tanítói állására az iskolaszék, illetve egyháztanács pályázatot hirdet.

Javadalom: Az egyház pénztárából készpénz, a 122,000—1922. sz. rendelet szerinti összeg, ez évben 9000 korona. 2. Törvényszerű lakáspénz. 3. Állami járulékok.

Kötelesség: Az iskolaszék és egyháztanács által kijelölt osztály vagy osztályok tanítása. Vasárnapi iskola vezetése. Belmissziói munkában segédkezés.

Oklevéllel s mellékleteivel felszerelt pályázati kérvény f. hó 22-éig adható be alulírott lelkészi hivatalnál. Állás szeptember hó 1-én elfoglalandó.

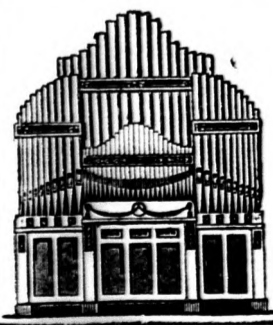
Előnyben részesülnek belmissziói iskolát végzett református vallású tanítónok.

Biharkeresztes, 1923 augusztus 1.

Sarkadi Nagy József,
református lelkész, isksz. elnök.

FITTLER SÁNDOR orgona- és
orgonasípkészítő
vállalata

Erzsébetfalva, (Budapest mellett) Erzsébet-u. 23.

Orgonapótsípok

speciális készítése és
szállítása.

Orgonák

készítése, átalakítása, tisztítása és hangolása szak-
szerű kivitelben, jutányos
árak mellett, 10—10

Költségtervezet díjtalan.

Alapított 1910-ben.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántuli református egyház könyvnyomda vállalata.

Most jelent meg!

Az Ige Fénye.

Révész Imre

debreczeni lelképásztor

beszédei.

Alapára 4— korona.

Jelenleg érvényes szorzószám: 1200.

Kapható: a kiadó „Méliusz” könyvkereskedésben és minden könyvesboltban.

A

Heidelbergi Káté

megjelent és kapható

a MÉLIUSZ könyvkereskedésben.

Debreczen.

Ara 360 K.

Dr. Baltazár Dezső

**Elég nekem az Isten
kegyelme**

című ünnepi predikációs könyve a husvétii
könyvpiac legértékesebb darabja.

Alapára K 8.—.

Jelenleg érvényben levő szorzószám 1200.

Kiadta a Méliusz könyvkereskedés Debreczenben.

Dr. Erdős Károly

Az én vallásom

című hitelesítő és lélekfeszítő könyvecskéje.

Alapára papirkötésben — 75, vászonkötésben K 1.—. Szorzószám 1200.